

Венцислав Божинов
Пелеруди в розата

Венцислав Божинов
Пеперуди в розата

разкази

© Венцислав Божинов, 2023 г.
© Веселин Праматаров, художник на корицата, 2023 г.
© ИК „РИВА“ АД, всички права запазени.

ISBN: 978-954-320-869-2

СЪДЪРЖАНИЕ

1. ЧАПЛАТА / 7
2. ЧУВСТВАЩИ ТРЪСТИКИ / 22
3. НОЩТА НА ЛАУРА / 36
4. ОКЪПАНА ОТ ЛУННА СВЕТЛИНА / 48
5. ДУБЪЛЪОРЪТ / 59
6. ДЕСЕТ И ПЕТ / 68
7. БУЛЕВАРД „РОТШИЛД“ / 74
8. РАФИ / 96
9. ШЕПА ПРЪСТ И КАПКА КРЪВ / 113
10. СТРУЯТА НА ЖИВОТА / 121
11. ПОРТОКАЛ / 134
12. КРЪЩЕНИЕ / 144
13. ГРАДИНАТА НА СЕНКИТЕ / 163
14. АНГЕЛЪТ НА ДИЕГО / 178
15. ЗАНЕМЕЛИТЕ АГНЕТА / 187
16. ПЕПЕРУДИ В РОГАТА / 194
17. РАЗКАЗ ЗА ЕДИН КАЛЪП
ЗА ДАМСКИ ОБУВКИ / 210
18. БОГОРОДИЦА С ЦВЕТЕТО / 220

БОГОРОДИЦА С ЦВЕТЕТО

Иконата на Богородица била последната надежда на бедната майка. Когато се изправила пред нея, сякаш очите на Мария леко се притворили. Жената оставила цветето върху иконата. Помолила се за детето и си тръгнала разплакана. Когато след четирийсет дни дошла да благодари за изцелението на сина си, видяла, че цветето, оставено от нея, било още живо и не само това – Богородица от иконата държала същото цвете в ръцете си.

Азиос Вулгарос – така ме знаят в Кастраки. Имах друго име, което не помня или не искам да си спомня... То е все едно. Десет години вече станаха, откак очите ми се радват на Тесалия, и сякаш тук съм роден, и тук съм повиван с пелени от снежнобял тесалийски памук, и не кръв тече във вените ми, а червено тесалийско вино. Бях от първите емигранти, които едва дочакаха да махнат телените заграждения по границата и да разкопаят минните полета. Приюти ме Кринос, синеока като небето над Пиндос и ефирна като тесалийска мараня. Доста път извървях и доста се лутах, докато я срещна. Сега съм зограф в малката ѝ работилница и всеки ден старателно работя работата си и се радвам на прекрасната жена, с която Бог ме дари. Чувам гласа ѝ, кълтящ в изложбената зала с иконите и шепота на любопитните туристи, а това е скъп звук за ушите ми. Говорят за иконите,

които аз съм нарисувал, и това ме радва, но само едно моля скъпата ми Кринос – да покаже на любопитните и духовно небрежните плътта на иконата, тялото, в което аз с Божия помощ вдъхвам душа.

Отдавна не мисля за миналото си. Отказал съм се... но го рисувам. И не цялото, а само онези спомени, които все още стоят в главата ми. Не си мислете, че са кой знае колко. Само няколко, но едри като каменни блокове и също толкова трайни. Не съм прав, като казвам, че рисувам. Понякога неволно изтървавам тази дума и след това се моля Бог да ми прости. Не рисувам, зографисвам. Това правя всеки ден без неделя. Влизам в килията, запалвам всички свещи, за да бликне светлината, и се моля. Моля се да е чиста ръката ми, а за душата се грижа иначе. Тя не е като ръката, не можеш да я умиеш. Много е шуплеста и дамареста душата, много кривини има в нея и пукнатини, така че друг колаж съм ѝ намерил.

Късам малко варак, колкото нокът на малък пръст. Няма нужда от повече – душата на човека е свирепа и лакома, но и глупава и малко ѝ трябва да се подлъже. Та слагам варака в залък хляб и бавно го дъвча, докато се насити душата ми и притихне. Отпивам голяма глътка вино и почвам майсторлъка. Свещите са се разгорели и светят хубаво, а то е важно. Тая светлина се опитвам да уловя, да я вкарам в боите. Тогава от иконата, като я погледнеш, блика светлина, боите искрят като живи и светецът оживява. Научих се, че светлината трябва да идва от иконата, иначе не е икона, а дъска. Не е светецът, а лик някакъв, пожълтял и сух, дето нищо не казва. Велико тайнство е да преобърнеш чертите и резките, и баграта в Све-

ти ипостас. И защото е тайнство, е по волята на Бога и нищо не е от нас, хората. Рисувам само на свеци – иконата на свеци ще стои и на свеци ще говори на хората и те на нея.

Казвам пак: ние, зографите, ако сме истински, сме само оръдия на Бог и нищо не е по силите ни без него. Всеки от нас е оня непосилен едесец Ананий, дето имал неблагоприятно да споделя безбожната самозабрава на своя цар Авгар, пратил го да нарисува Сина Божи. Опитваме се да подадем чистата ленена кърпа на светеца и го чакаме той да си обърше лицето, за да излезе наяве боговдъхновеният чист убрус. А забравяме, че първо в левката на мисълта ни трябва да се врежат тънките графи, да ни заболи с елейна болка от тънкото острие на шилото и после да пренесем образа върху иконата. С тия мисли и молитви започва всеки мой ден...

Основание.

Не платно и рамка, а основание от дъска трябва за истинската икона и като казах, че малко помня, това е едно от нещата. Дървото расте към Бога, нагоре, но силата му трябва да се укроти в дъската на иконата. Трудно се превива дърво напърно на жилите, но лесно се измята по дължина и затова трябва да му се помогне да стои право, както се помага на слаб човек да е прав в стремленията си и да не съгрешава встрани. Не проста дъска, а дом за духа е иконата и затова добро дърво трябва да се избере и добре да се обработи.

Роден съм на място, където кипарисите са прекрасни с божественото си стремление. Зелените времена се виждат отдалече по сухите пясъчни плата,

бодат побелялото от жега лятно небе, строени като верни стражи копиеносци. Но най-красивият е сред селото. Небрежна ръка трябва да го е засадила отдавна, а той взел, че се хванал и израсъл огромен като мачта на кораб. От такъв кипарис трябва да е иконата.

Като плътта на красива жена е огладената кипарисова дъска, като жълто-розов корем, върху който можеш да изпишеш порочните си мисли или да спиш и да сънуваш, докато благовонната смола храни съзнанието ти. И е гъвкав кипарисът – танцувал е на флейтата на вятъра и е трептял като струните на слънцето, дето го е огрявало. Затова само кипарисова дъска ползвам за основание.

Грунд и платно.

Погазвам дъската. Моята Кринос – равна Тесалия и вятър, сух и зноен като пустинята, от която се е добял; живи сокове на кипарис или любовна нега. Тялото танцува, кипарисът танцува и искрящият кенар залепва върху равния корем. Полагам левкас от желаня – гладък и бял. Кринос е алабастров съд, пълен с благовония от етери, струящи от порите на кожата, опиващи мен, бедния Агиос.

Графи.

Казах ви вече, че ако сме истински зографи, първо трябва да надраскаме графите с шилото на изострената си мисъл върху съзнанието си, докато то прокърви в сладка болка, за да изпъкнат ясно и личното, и доличното. Личното на моята икона е Кринос, увяхващият цвят на Кастраки, доличното е Тесалия и каменните кули на Метеора, а някъде в основата ѝ съм аз, Агиос Вулгарос, и моите дела.

И няма перспектива в иконата, защото тя би убила нейната всеобемаща мощ. Няма времето начало и край и няма светът начало и край, защото всичко е от Бога и всичко е Той и нищо не може да бъде далече и близо до Него. И няма плътност на баграта, защото трябва да може погледът на грешника да стигне до светото тайнство в иконата. Затова е прозрачно всичко, което ще кажа, и нищо не мога да скрия, защото то е в мислите ми, а те са от Бога.

Вгледайте се в иконата, която зографисвам, и ще видите малък човек да лежи върху нещо подобно на корито, плаващо сред безбрежния изумруден кобалт на голямо езеро. Слънцето скоро е залязло и планинският кинобар, който то разлива, леко се е слял с изумруда на езерото и с графита на настъпващата нощ.

Промъквам се сам, бавно. Усецам миризмата на езерото, вечерния хлад и неопределимата му тъмнина. Малко по-нагоре е патрулът. Отегчени черногорци, които, за да вземат двайсет дни отпуск, ти светят маслото, и туй то. Знам, че нямат нищо против такива като мене, просто служба, а и Македония им е втръснала. И аз да бях, и аз бих им теглил един откос. Разбира се, след това няма да гледам очите им. Стръскащите побелели очи на мъртвци с жълтия сърп на луната, отразен в тях.

Нагазвам в плитчината и попивам по дъното. Коритото, на което водачът му вика лодка, е тук. Само трябва да го изтикам на брега, да излея водата и е готово за далечното плаване през езерото. Не е трудно – малко е като нощви за хляб и същото такава, с

плоско дъно и без никаква идея за плаване. В джоба си усещам царевичния кочан, с който трябва да запуша дупката, след като излея водата. Разчитам, че ще набъбне от водата и здраво ще се заклеци. Не съм плувец, добър, да кажа. Това ми е мисълта. И все е нелепо да се измуши по средата на пътя. Бях го забравил и сега, като ми потрябва, се сетих как се сдобих с него. Откъсна го водачът от голямо царевично повесмо и сякаш мен откъсна, а после завъртя здраво ръката си около него и шепата му се напълни със златни зърна. Викам си, ей това са дните на човека. Стисне те съдбата, завърти те и зърната ти напълнят шепата ѝ. После на кокошките, на тия ужасно глупави създания, лакомо гълтащи и неразбиращи що е то човешки живот.

Това, което виждате, е удавник в собствената си съдба. А съдбата ми е като това корито, което водачът ми каза, че било лодка. И плавам върху коритото, и се боря със съдбата си, защото по волята на случайността и на непредпазливостта да не попадна в ръцете на патрула успях да изтикам царевичния чеп и той сега се мотае някъде в тъмната вода, без да може да свърши работата си. Водата бълбука, бързо пълни нощвите и аз знам, че ако не направя нещо, луната ще блесне в очите ми. Даже и това няма да стане, защото дълбоката вода на езерото няма да позволи. Може би само големите риби ще се взират в тях и ще се питат една друга какви са тия странни очи, дето не приличат на техните.

Вече не съм удавник. Нося се по топлото течение на езерната река и знам, че ще ме отнесе към бленувания бряг. Това е най-странното нещо, което съм

вършил през живота си – да обладая лодка. Не че не съм правил лудости и не че не висят на шията ми, нанизани на здрав канап, но тая е най-голямата. Сега разбирам какво значи да си си таковал съдбата, века да си си таковал и верата също.

Пъпя като насекомо по Пунд и само мисълта, че е по гръбнака на Гърция, ме успокоява и ми дава кураж. Хубав е гръбнакът и коремът ѝ е хубав, и краката също... На юг по Пунд срещнах моята Кринос, в Кастраки...

Беше преди Гергьовден и всяка жена от селото вече беше пазарила по някое силно момче да се изкатери до Азис Пневма и да закачи цветен шал, дар на Плацонесеца. Малки листчета с молитва, измолваща здравето на мъжете им пътници, трябваше катерачите да втъкнат в цепнатините на скалата и да засвидетелстват предаността и любовта. Нямаше мъж Кринос, но и тя беше приготвила шал, само дето нямаше момък, който да изпълни желанието ѝ. Бояха се от жената иконописец, че занаятът ѝ бил богохулен. Не я приемаха, страняха от нея, а и свети Георги изпълняваше желаня само на омъжени жени, искащи здраве и спокойни пътища за мъжете си. Не беше за мен, чужденеца, трудно да се съглася, даже трябваше да увещавам Кринос да ми се довери. Хранеше ме и подслон ми даде в дома си, и работа в работилницата. Дях и снаждах дъските за иконите, а понякога пробвах и основанието да направя и ако то станеше добро, бях щастлив.

Когато всички поеха по отвесната скала, страх и свян ме обзеха и мъка, че няма да се справя. Отрано

беше валяло и по скалата още се стичаха малки вадички. Погледнах пред мен и видях множество момчета да се прилепят по гладката стена, да търсят малки цепнатини, в които да втъкнат пръстите си, за да не се хлъзгат по мокрия камък. Пъстрите шалове, навързани на гузени по кръстовете на катерачите, се вееха като победни знамена, докато не започнаха един след друг да профучават надолу покрай мен. Зачервените от напрежение лица издаваха безпомощност и съжаление, а аз само се молех Бог да запази здрави смелите момчетата на Кастраки.

Обладавал бях съдба, сега обладах и скала. Чувствах стихииите на старото море, струпамо скалния пясък, усетих слънцето и вятъра на Тесалия и дъждовете, изгладили стената. И това ми помогна. Дъждовната влага и плътта, загрята от пролетния вятър, ме удържаха по пътя ми към малката скална църква...

Първо един шал се развя на тогавашния Двайсет и трети април и това беше шалът на Кринос, но после слухах и пак се качвах, докато Агио Пневма не се облече в пъстрите дарове на Кастраки.

Това съм аз, бедният и грешен Агиос Вулгарос, иконописецът. И знам, че има три стихии, които съм обладал, и че най-неукротимата е Кринос.